

Stefan Gustausson

Nøgne uden skam

*Om den seksuelle revolution
& et revolutionært
syn på sex*

Credo

Indhold

Indledning	9
Del I: At forstå sin samtid	17
1 Vi er alle hyklere	19
2. Besat af underlivsspørgsmål	27
3 Fire visioner vedrørende sex	33
4 Den seksuelle revolution I De historiske rødder	41
5 Den seksuelle revolution II De konkrete forandringer	53
6 Den seksuelle revolution III Hvad har den gjort ved os?	61
7 Den seksuelle revolution IV Har vi taget livet af seksualiteten?	73
8 Den seksuelle revolution V Pornografien – ved vejs ende	83
9 Hvad er perverst, og hvad er naturligt, og hvordan kan vi kende forskel?	95
Del II: At forstå det kristne syn på sex	105
10. Gud – og alle vores andre guder	107
11. Højsangen – den smukkeste sang om kærlighed	111
12. Jesus – en streng asket?	119
13. Tilbage til begyndelsen	127
14 »Ær Gud med jeres legeme« – Paulus' syn på sex	145

Del III: Indvendinger og spørgsmål	159
15 Hvorfor ikke bare flytte sammen?	161
16 Stakkels Onan!	171
17 Homoseksualitet I	
Diskussionen i studenterbaren	185
18 Homoseksualitet II	
Den principielle tænkning	189
19 Homoseksualitet III	
De bibelske tekster	201
20 Et modtræk mod syndefaldet	
Om det kristne ægteskab	231
21 Spørgerunde på ungdomskonference	241
22 Forfald og forandring – i Romerriget og i Sverige	255
 Afslutning	 265

Indledning

Er det overhovedet muligt at tale sammen om sex, når alle har så forskellig baggrund for at føre en sådan samtale?

Jeg holdt i mange år kurser for studerende om seksualitet. I begyndelsen var aldersforskellen mellem mig og de fleste af de studerende omkring ti år. Her på det seneste er generationskløften vokset til 35 år!

For hvert nyt hold har jeg naturligt måttet stille mig selv spørgsmålet: Er jeg overhovedet i stand til at kommunikere med dagens ungdomsgeneration? Kan vi overhovedet forstå hinanden? Hvad kan vi overhovedet siges at have til fælles?

Når jeg stod over for et nyt hold, var jeg bevidst om, at vi kom med meget forskellige erfaringer i bagagen. Alle bar vi på en rygsæk fyldt med hver vores specifikke erfaringer i forhold til relationer og sex. For nogle af os var sex noget ganske ukompliceret og en positiv kraft og en udelt glæde. Modsat var sex for andre noget beskidt og for nogle ligefrem forbundet med smerte og skam efter overgreb og tvang. For nogle var interessen for sex begrænset, og fokus var på andre områder i livet, mens det for andre fyldte rigtigt meget, og der var tale om en besættelse og afhængighed af sex. Nogle kom med mange forskelligartede seksuelle erfaringer, andre med få eller slet ingen erfaringer ud over deres egen seksualitet. Og dér foran dem ved tavlen stod jeg, en efterhånden midaldrende mand, som havde haft sin ungdomstid i 1970'erne og havde været gift med den samme kvinde helt siden august 1982. Med andre ord: en håbløs situation – eller hvad?

Men jeg oplevede hvert år det samme. At vi fik kontakt med hinanden – trods alt. Det viste sig, at vi i tilstrækkelig høj grad faktisk kunne få kontakt med hinanden.

Egentlig vidste jeg det godt helt fra begyndelsen. Jeg har haft det privilegium at læse tekster skrevet af mange forskellige mennesker, fra mange forskellige kulturer og fra mange forskellige tidsepoker, og jeg ved, at det kan lade sig gøre at bygge bro over alle disse afstande og det, der adskiller mig fra dem. Jeg siger ikke, at det er let. Der er mange muligheder for misforståelser hen ad vejen, men jeg siger blot, at kommunikation er mulig. Det er derfor, vi fortsætter med at studere tænkere som Buddha fra Indien fra 800-tallet f.Kr., Platon fra Grækenland fra 400-tallet f.Kr. og Jesus fra Israel fra 30'erne (e.Kr.!). Det er derfor, vi gør forsøg på at forstå seksuelle fantastere og eventyrere som Casanova fra Italien og markis de Sade fra Frankrig fra det omskiftelige 1700-tal. Det er derfor, vi studerer, hvad psykologer fra 1900-tallet har sagt om sex, som Sigmund Freud fra Østrig og amerikanske forskere som Masters & Johnson og Alfred Kinsey. Som regel er vi ikke enige med dem, men vi mener, at vi rent faktisk kan forstå, hvad de siger.

Når vi møder et andet menneske, er det ikke en UFO, vi taler om. Det er lige præcis et andet menneske, vi møder, og dermed deler vi den menneskelige eksistens grundvilkår med hinanden. Vi er mennesker på den samme planet, og i vores inderste væsen har vi trods alle forskelligheder stadig kontaktpunkter. Derfor er det også meningsfuldt at tale med hinanden.

Jeg ved ikke, hvem du som læser er, hvad du har i din rygsæk, eller hvad der er dit livs udgangspunkt. Men jeg ved, at vi har vores menneskelighed til fælles, og at vi derfor kan føre en dialog med hinanden. Længslen efter kærlighed er noget, vi deler, ikke sandt?

Mit perspektiv er uundgåeligt mandens perspektiv. Det er ene og alene den mandlige form for seksualitet, jeg kender indefra. Den kender jeg til gengæld ganske godt! Den kvindelige seksualitet kender jeg naturligvis også, men på en anden måde.

Den amerikanske forfatter Carl Sandburg har sagt: »Der bor en ørn i mig, som vil svæve højt i skyen, og der bor en flodhest i mig, som vil vælte sig i sølet.« Sex er alt for smukt og vigtigt, alt for skrøbeligt og sart og samtidig alt for kompliceret og destruktivt til, at det skal udgøre et område i livet, som bare får lov til at henligge i skyggen, og som vi

holder op med at reflektere over. Som de berømte ord af Sokrates lyder: »Det ureflekterede liv er ikke værd at leve.«

Undervejs i skriveprocessen har jeg haft en dobbelt målgruppe i tanke. Jeg håber, at bogen vil være en hjælp for dig, som allerede har et kristent livssyn, til at opnå en dybere forståelse af den kultur, vi er omgivet af og af Guds tanke med vores krop og seksualitet. Samtidigt håber jeg, at du, som ikke er kristen, men er nysgerrig efter at finde ud af, hvad kristen tro indebærer – eller måske bare vil forstå din egen kulturs historie – vil få udbytte af det, jeg skriver. Kristen tro er jo trods alt den grundlæggende tankestrømning i den vesterlandske kultur, også selv om det i dag er en strømning, vi har valgt at afskærme os fra og opponere imod.

Bogen, du har i hånden, er en apologetik for sex. Ordet apologetik kommer af det græske ord *apologia*, som betyder forsvar. Min egen definition af apologetik er at *forklare og forsvare* – forklare indholdet og forsvare sandfærdigheden i en given overbevisning. I dette tilfælde handler det om den kristne tro. Målsætningen er altså at forklare det kristne syn på sex – hvad det går ud på – og fremføre argumenter for dets sandhed – vise hvilke grunde, der kan anføres for at betragte det som sandt og godt.

Strukturen i bogen er enkel. Del 1 er en samtidsanalyse, hvor jeg beskriver den seksuelle revolution, som vores kultur har gennemgået, hvad der er revolutionens historiske rødder, og hvilke konsekvenser den har fået. Det har i den forbindelse været en udfordring for mig, hvor åbent jeg skulle skrive om dette. En del ting gør vi klogt i at ignorere i stedet for at trække dem frem i lyset og eksponere dem for alle. Når formiddagsbladene har løbesedler, der udbasunerer: »Så let er det at finde bombeopskrifter på nettet« – og dermed anviser vej for mennesker til information om, hvordan man fremstiller hjemmelavede bomber – kan en sympatisør af ro og orden få den tanke, at det nok havde været bedre at holde mund med, at der findes bombeopskrifter på nettet. Det Nye Testamente siger desuden om seksuel umoral, at det »må end ikke nævnes iblandt jer«,¹ hvilket vel indikerer, at så skal vores strategi være tavshed? Men nej, hvad Paulus taler om, er, at vi som kristne ikke skal

1 »Men utugt og al slags urenhed og griskhed må end ikke nævnes iblandt jer; det sømmer sig ikke for hellige. Heller ikke skamløshed og tåbelig

leve i seksuel umoral eller med vores ord *trivialisere* den. Men han udelukker ikke en kristen kulturanalyse.

Når det gælder den seksuelle revolution, har den gennemsyret vores kultur på en måde, der gør, at dens konsekvenser allerede er åbenbare. For en yngre, digital generation er den en del af hverdagen. Derfor gavner det intet, hvis kirken forholder sig tavs. Derfor har jeg valgt at skrive så åbent og direkte som muligt.

Del 2 er bogens kerne og består i en præsentation af det kristne syn på krop, kærlighed og seksualitet.

Del 3 stiller en række efterfølgende spørgsmål og diskuterer nogle af de væsentlige indvendinger, som vores kultur rejser mod det kristne syn på seksualitet.

Bogens argumenter er kumulative. Det betyder, at det er den samlede vægt af en række argumenter og ræsonnementer, som har overbevist mig. Selvfølgelig skal de enkelte argumenter også prøves hver for sig, men det er det samlede billede, som er bogens pointe. Det handler om at sammenligne og vurdere de fra hinanden afvigende perspektiver, som findes i henholdsvis den seksuelle revolution og i den kristne tro, når det gælder kærlighed og seksualitet. Det er naturligvis muligt at læse de forskellige kapitler uafhængig af hinanden og nikke samstemmende eller mukke afstandtagende til det, man læser, men det er først, når man har læst bogen i sin helhed, at man vil være i stand til at tage velbegrundet stilling til den. I indledningen til sin bog om treenigheden siger Augustin nogle ord, som jeg ønsker at gøre til mine:

Kære læsere! Når som helst du er vis på noget, som jeg er, så forsæt fremad sammen med mig. Når som helst du tvivler, så søg sammen med mig. Når som helst du opdager, at du er faret vild, så kom til mig. Eller hvis jeg selv er faret vild, så kald mig tilbage til dig. På den måde kan vi sammen vandre på kærlighedens vej, mens vi har kurs mod ham, om hvem det siges: »Søg altid hans ansigt.«²

snak eller overfladisk vid; det passer sig ikke, men derimod taksigelse« (Ef 5,3-4).

2 Augustin, *De Trinitate* I:5.

Mit perspektiv udgår fra to hjørnестene. Hvis jeg må tillade mig at tale »teologisk«, så bygger det på: den almene åbenbaring og den særlige åbenbaring. Hvad betyder det?

Sagt med almindelige ord betyder det, at jeg går ud fra vores fælles virkelighed, det, som vi er fælles om som mennesker. Det gælder både den ydre, fysiske virkelighed omkring os og den indre, erfarede virkelighed hos os selv som mennesker. Jeg vil altså tage sanserne, fornufte, samvittigheden og den menneskelige erfaring alvorligt. Det er den *almene åbenbaring*. Samtidig vil jeg lytte mig ind til de bibelske tekster – som udgør den visdom, som alle kristne traditioner er fælles om – og tage også den vejledning alvorligt. Som kristne ser vi Bibelen som kommunikationen fra Skaberen til os som hans skabninger. Gud har åbenbaret sig for særlige mennesker, på særlige tidspunkter og på særlige steder, deraf udtrykket den *særlige* åbenbaring. I både handling og i ord har han vist os mere af, hvem han er, og hvad han vil, end det er muligt for os at afkode af naturen.

Kristen tro er ikke blind autoritetstro. Vi har en forventning om, at den almene åbenbaring (skabelsen) og den særlige åbenbaring (Skriften) er i samklang med hinanden, at deres forskellige stemmer overlapper hinanden og kan bekræfte hinanden. Den Gud, som har skabt verden og mennesket, er den samme Gud, som har åbenbaret sig i historien og har givet os Bibelen. Kristne forventer derfor at finde en samklang mellem »the world and the Word«, mellem skabelsen og Skriften. Derfor er det altid legitimt i kristen tro at spørge »Hvorfor?«. Desværre er dette ikke altid blevet praktiseret blandt kristne. Khloe Kardashian, medlem af den nu verdenskendte dokusoap-familie, har sagt: »Jeg gik i en katolsk skole, og de sagde bare, at vi ikke måtte have sex, men de forklarede os aldrig hvorfor.« Det samme kan mange fra en protestantisk baggrund vidne om. Det er lige usundt og ubibelsk, uanset hvor det forekommer.

En har med et glimt i øjet sagt: »Jeg gør, hvad stemmerne i mine underbukser siger, jeg skal gøre.« Det kan man grine ad, men næppe bygge et lykkeligt liv på – og endnu mindre en sund kultur. Vi har brug for at lytte til flere stemmer, og vi har brug for en åben og dybtgående dialog med hinanden om synet på sex. Det dejlige og det beskidte blan-

des i menneskelig seksualitet. Kærlighed og selvskhed ligger sjældent tættere på hinanden end på dette område. Derfor har vi brug for at tale mere med hinanden om sex.

For at en sådan samtale skal være meningsfuld, må vi gøre op med samtidens banale opfattelse af kærlighed som ren accept af alt – altså: at elske en anden er at acceptere alt, hvad den anden siger og gør. Men det har uendelig lidt med kærlighed at gøre! At vise en anden kærlighed er at holde af og engagere sig i en anden person. Det indebærer, at man tager den anden person alvorligt og derfor ikke bare accepterer og siger god for alt. I stedet sætter man spørgsmålstegn ved og udfordrer den anden, hvis den pågældende er på vej i en forkert retning. Altid bare at erklære sig enig med den anden er ikke kærlighed, med det er at trivialisere menneskelivet. Som Paulus siger om kærligheden: »Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden« (1 Kor 13,6).

Jeg har ikke behov for at *fordømme* nogen. Mit mål er at bedømme spørgsmål, som har med seksualitet at gøre. Som kristen er jeg dybt påvirket af fortællingen om den seksuelt kompromitterede kvinde, som blev slæbt hen til Jesus. Hans ord til samtidens skriftkloge og farisæere gælder stadig: »Den af jer, der er uden synd, skal kaste den første sten på hende.« Jeg har ganske enkelt ikke mulighed for at være den, som kaster med sten! Jesu ord til kvinden gælder også stadig: »Heller ikke jeg fordømmer dig. Gå, og synd fra nu af ikke mere« (Joh 8,1-11). Det er i den ånd, jeg vil føre min samtale med dig som læser.

Bogens titel er inspireret af en tekst fra Første Mosebog, som spiller en central rolle for hele argumentationen i bogen. Der står: »Adam og hans kvinde var nøgne, men de skammede sig ikke« (1 Mos 2,25). Sådan begynder den kristne fortælling om sex. I den fortælling hører sex sammen med nøgenhed og glæde, men samtidigt også med at give sig hen i kærlighed. Oprindeligt havde jeg derfor planer om at kalde bogen »... og han fik hende kær« – ud fra en romantisk passage i Det Gamle Testamente. Det er et citat fra den udtryksfulde beretning om Isak, Abrahams og Saras med længsel ventede søn. Han var nu en voksen mand, men ensom og sørgmodig. Hans halvbror, Ismael, var blevet sendt bort fra familien, hans mor, Sara, var død, og Isak sørgede dybt over hende. Og hans far, Abraham, »var blevet gammel, højt oppe i årene« (1 Mos

24,1) og nærmede sig døden. Isak var deprimeret og frygtede for, hvad der skulle blive af ham selv. Før ikke at prisgive Isak til ensomheden sendte Abraham, inden han døde, sin mest betroede tjener af sted for at finde en passende kone til sin søn.

Tjeneren begav sig af sted og mødte Rebekka, en ung kvinde med et usædvanligt stort hjerte. Isak gik derhjemme og ventede, mens dage og uger gik.

En dag hen imod aftenstid, da han [Isak] gik sig en tur ude på marken fordybet i egne tanker, så han op og fik øje på en karavane af kameler, der nærmede sig. (...) Rebekka fik øje på ham (...) og hun blev hans kone. Han kom til at holde meget af hende (1 Mos 24,62-67, BPH).

Stefan Gustavsson

Östergarn på Gotland, sommeren 2019

Del 1

*At forstå sin
samtid*

Vi er alle hyklere

Etik og moral handler om det gode liv. Ordet *etik* stammer fra græsk og ordet *moral* fra latin, og begge handler om det samme: ret og forkert, godt og ondt.³

Jeg skriver dette på et tidspunkt, hvor det ene sexovergreb efter det andet rulles op i land efter land inden for den romerskkatolske kirke. Den institution, som mere end nogen anden har hævdet et markant og rigtigt syn på seksualmoral, har alt for mange repræsentanter, som ikke har levet op til deres egne ord. En fordømmelse af såvel deres handlinger som deres hykleri høres fra alle sider.

Nu er det ikke udelukkende inden for den romerskkatolske kirke, at der dukker misforhold op. Det gælder også i protestantiske kirker. Og det gør sig gældende i idrætsklubber, kulturelle foreninger, erhvervslivet og blandt politikere og kunstnere ... Overalt har mennesker forbrudt sig mod deres medmennesker og handlet på tværs af deres egne idealer.

Her står vi over for et stort problem, når vi skal tage stilling til, hvad der er det gode liv, nemlig problemet, som består i vores eget hykleri. Det er så let at pege fingre ad den åbenbare ondskab og de åbenlyst umoralske mennesker. Men hvis vi tænker efter, så har vi også selv problemer med de fleste etiske principper, vi går ind for. Hvor enkle og

3 Sommetider skelnes der mellem moral og etik, hvor moral står for de konkrete handlinger, mens etik står for den teoretiske refleksion over handlingerne. I praksis anvendes begreberne dog ofte synonymt, hvilket er tilfældet i denne bog.

selvfølgelig de end kan være i sig selv, har vi alligevel mange gange forbrudt os mod dem. I den forstand er vi alle hyklere.

Tag princippet om ikke at lyve som et eksempel. De fleste er enige om, at det er et rigtigt godt princip. Men trods det har vi alle løjet ved at bruge små, hvide løgne eller store, natsorte usandheder. Indebærer det så, at ingen af os kan udtale os om sandhed og løgn? At vi alle bør afskæres fra diskussionen som værende hyklere? I så fald bliver enhver samtale om ret og forkert umuliggjort.

Når det gælder kristen seksualetik bliver dette på en særlig måde aktuelt, eftersom Jesus sætter barren så højt. I Bjergprædikenen taler han ikke kun om ydre handlinger, men også om hjertets indstilling:

I har hørt, at der er sagt: "Du må ikke bryde et ægteskab." Men jeg siger jer: Enhver, som kaster et lystent blik på en andens hustru, har allerede begået ægteskabsbrud med hende i sit hjerte (Matt 5,27-28).

I det lys bliver vi alle ægteskabsbrydere. Er vi dermed også hyklere, hvis vi siger noget om ægteskabets ukrænkelighed? Ikke nødvendigvis. Der er mere at sige. Om der er tale om hykleri handler ikke alene om, hvorvidt vi har forbrudt os mod et princip, som vi selv hylder – det har vi alle gjort – men om vi er ærlige, når det gælder vores egen kommen-til-kort.

Ordet hykleri kommer fra det græske ord *hypokritēs*, som betyder skuespiller. Det kommer af, at skuespillere i antikkens Grækenland bar masker for at indikere, hvem de repræsenterede, til forskel fra hvem de selv var. Hykleri handler altså om at spille en rolle, som ikke stemmer overens med, hvem vi egentlig er.

Det er ikke hykleri at bifalde et etisk princip, selv om man selv har forbrudt sig imod det. Nej, hykleri bliver det først, når man hylder et etisk princip og lader dets dom ramme andre menneskers liv, mens man selv placerer sig på uskyldighedens piedestal, uagtet at man selv har forbrudt sig mod det samme princip.

At være ufuldkommen, at have fejlet, at have syndet indebærer ikke automatisk, at man er en hykler. Hvis vi ikke bærer masker, som skjuler vores sande jeg, men i stedet erkender vores fejltrin og omvender os

fra dem, er vi trods vores historie ikke hyklere. Syndere, ja, men ikke nødvendigvis hyklere.

Dette er en bog, som er skrevet af en synder til andre syndere. Sådan forholder det sig for øvrigt med hele den kristne kirke. Som en har sagt: Kirken er ikke et museum af helgener, men et sygehus for syndere.

Afstanden mellem ideal og virkelighed

Enhver etisk problemstilling stiller os over for afstanden mellem ideal og virkelighed. Vigtige idealer, som det at tale sandt og at elske sin næste som sig selv, svarer ikke altid til det, som sker i virkelighedens verden. Der vil altid være tale om en afstand, et slip – større eller mindre – mellem de høje principper og den menneskelige virkelighed. Det gør sig ikke mindst gældende, når vi taler om seksualitet. Derfor er det af afgørende betydning at gennemtænke, hvordan vi forholder os til denne uundgåelige afstand.

Man kan blandt kristne udskille tre forskellige grundholdninger til afstanden mellem ideal og virkelighed på seksualitetens område.

Den første holdning går ud på at *sænke idealet, så det nærmer sig virkeligheden*. Dette er kendetegnende for den liberale teologi, som gradvist har tilpasset seksualetikken til trenden i kulturen. Derfor kan Svenska kyrkan og RFSU⁴/RFSL⁵ i mange spørgsmål tage hinanden i hånden i dag, hvilket også bogstaveligt talt sker ved Pride-paraderne. Svenska kyrkan har ganske enkelt tilpasset mange af sine holdninger til samfundets. Etisk refleksion kommer på den måde ikke til at handle om, hvordan det burde være, men kommer i stedet til at afspejle, hvordan det rent faktisk er. På den måde formindsker man nemt og bekvemt afstanden mellem ideal og virkelighed, men samtidig undermineres forståelsen af etikken, af hvad der er det gode liv.

Esther Kazen, præst og generalsekretær i Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd og måske frem for alt kendt som »feministpræsten«, kan tjene som et eksempel:

4 Riksförbundet för sexuell upplysning.

5 Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

Jeg har samme respekt for den, der vælger at vente med sex til bryllupsnatten, eller den, som vælger helt at afstå fra sex, som jeg har for den, der vælger at flytte sammen med en anden, eller som har sex helt uden ønske om at dele livet med den pågældende person. Jeg tror ikke, at alle har godt af *casual sex*, men jeg tror heller ikke, at alle har godt af at vente længe med sex. Der findes ikke nogen bestemt praksis, som garanterer et godt sexliv; vi mennesker har forskellige behov. Men jeg under netop alle at have et GODT sexliv. Altså en seksuel praksis, som er sund og herlig – og dette kan tage sig forskelligt ud for forskellige mennesker.⁶

Den anden holdning går ud på at *skjule afstanden ved hykleri og hårdhed*. Dette har været den traditionelle fremgangsmåde i visse frikirker, ligesom i andre mere bibeltro og teologisk konservative sammenhænge. Her opretholdes idealerne i undervisningen, men de relateres alt for sjældent til den faktiske virkelighed. Det vigtige er ikke at blive afsløret, men i stedet at kunne fremvise en fortræffelig facade. Hvis facaden slår revner, er det en katastrofe; da mødes man med hårdhed og fordømmelse. I værste fald bliver man udelukket fra fællesskabet.

Beskrivelserne ovenfor er naturligvis trukket hårdt op for at få kontrasten frem, men de afspejler under alle omstændigheder to forskellige holdninger, som ikke ligger på linje med den kristne tro.

Den tredje holdning går ud på at møde virkeligheden på baggrund af *evangeliets nåde og kraft*. Jesus sænker ikke de etiske krav, snarere tværtimod. Han sætter dem på spidsen. Intet sted går Jesus på kompromis med Guds tanke med mennesket eller lader vores fordærvede tilstand omdefinere, hvad der er godt og sandt. Han lukker heller ikke øjnene for virkeligheden og for, hvordan synden infiltrerer menneskets liv. I stedet møder han mennesker med kærlighed og barmhjertighed, tilbyder tilgivelse og en ny begyndelse for enhver, som vil erkende sin synd og omvende sig fra den. Evangeliet er gode nyheder – det græske ord *euangélion* betyder netop gode nyheder – eftersom det hverken slækker på idealerne eller åbner døren for hykleri.

6 <<https://www.instagram.com/p/B1cEzU8I3Nj/>>

Evangeliet er løsningen på afstanden mellem ideal og virkelighed. Det handler om Guds nåde, tilgivelse, som renser os fra vores historie, og det handler om Guds kraft, forandring, som leder os mod en fremtid med en voksende samklang med idealerne. Evangeliet er derfor et budskab om håb. Vi kan lægge maskerne til side og være ærlige om, hvordan livet er blevet, eftersom der er tilgivelse at få og en vej, der fører til forandring.

Til dig, som læser denne bog, vil jeg sige: Du er elsket af Gud! Han har skabt dig og vil, at du skal være til. Uanset din historie og uanset hvem du er, hvad du har gjort dig skyldig i seksuelt, eller hvad andre har gjort mod dig, så er Guds kærlighed en virkelighed for dig. Han vil dig kun godt. Han vil gøre godt mod dig og velsigne dig. Han er den, som kan tilgive og forandre dig. Lyt til hans røst.

Hvad betyder Jesu ord: »Døm ikke«?

Et af mest kendte Jesusord i dag er nok: »Døm ikke, for at I ikke selv skal dømmes« (Matt 7,1). Opfordringen til ikke at dømme har gjort dybt indtryk på populærkulturen. Vi ved godt, hvordan et godt menneske bør reagere i mødet med tvivlsomme moralske valg, nemlig: »Hvem er jeg, at jeg skulle dømme nogen?«

Der findes en hel del gode motiver bag en sådan indstilling, når det gælder at give frihed til andre mennesker og at være ydmyg over for ens egne muligheder for at foretage rigtige moralske vurderinger i komplekse spørgsmål. Men resultatet vil også være en vidtgående relativisme, som hverken er mulig at praktisere konsekvent (tænk bare på alle fordømmelser i forbindelse med #metoo) eller har noget som helst at gøre med, hvad Jesus havde i tanke.⁷

Sådan lyder Jesu ord i Matt 7,1-5:

Døm ikke, for at I ikke selv skal dømmes. For den dom, I dømmes med, skal I selv dømmes med, og det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med. Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger

7 John Nolland, *The Gospel of Matthew: A Commentary on the Greek Text* (Grand Rapids: Eerdmans, 2005), 317-318.

ikke mærke til bjælken i dit eget øje? Eller hvordan kan du sige til din broder: Lad mig tage splinten ud af dit øje! og så er der en bjælke i dit eget øje? Hykler, tag først bjælken ud af dit eget øje, så kan du se klart nok til at tage splinten ud af din broders øje.

Pointen for Jesus kan ikke være, at vi skal holde op med at foretage etiske vurderinger af, hvad der er rigtigt og forkert. Hele vejen gennem Bjergprædikenen, som dette citat er hentet fra, taler Jesus selv om rigtigt og forkert. Det gælder i øvrigt for al hans undervisning i evangelierne. Det er helt oplagt, at der er forskel på rigtigt og forkert, og at vi må tale åbent om den forskel.

Howdan skal vi da forstå Jesu ord om ikke at dømme?

Lad mig først minde om forskellen mellem at bedømme en handling og at fordømme en person. At det er to forskellige ting, plejer de fleste at være enige i. Samtidig er det netop her, det kan blive vanskeligt. Hvis en handling bliver gransket, og det vurderes, at handlingen må fordømmes, det vil sige afvises som moralsk set fejlagtig, hvad får det så for konsekvenser, hvis jeg er en af dem, der har udført den pågældende handling? Indebærer det, at jeg som person også fordømmes, eller hvad? Den logiske slutning i dagens samfund er derfor: Den enkleste måde at undgå fordømmelse af en person på er at undgå at bedømme vores handlinger.

Den kristne tro anviser en anden vej. Vi er ikke udelukkende vores handlinger. Vi er først og fremmest mennesker, som er skabt og elsket af Gud. En fejlagtig handling indebærer ikke, at vi er fordømt som dem, vi er, men det betyder, at vi har handlet forkert. Det får i næste omgang konsekvenser i form af skyld over for Gud og mennesker, hvilket vi bør gøre noget ved, nemlig: ydmyge os, omvende os, bede om tilgivelse og begynde at gå en ny vej. Men det indebærer ikke, at vi har mistet vores værdi som mennesker, eller at vi er fordømt som de mennesker, vi er.

I den kristne tro er det en selvfølge både at bedømme handlinger og at angive en vej til befrielse fra de fejlagtige handlingers konsekvenser.

Tilbage til Bjergprædikenen. Hvad er Jesu ærinde, når han siger: »Døm ikke«? Det, som Jesus advarer om, er *hyklery*, hvilket fremgår af hans udtrykkelige anklage i vers 5: »Hykler« og ligeledes af hans to mo-

tiveringer for, at vi ikke skal dømmes. Den første lyder: »For den dom, I dømmes med, skal I selv dømmes med, og det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med.« Jesus minder os om den store dom, hvor det er os, som skal dømmes ud fra de principper, vi i dag selv anvender, når vi anklager andre mennesker. Lever vi op til de krav, vi stiller til andre? Svaret på det spørgsmål er oftest nej. Det fører os videre til den anden motivering, som bliver stillet som et spørgsmål: »Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger ikke mærke til bjælken i dit eget øje?« Det er let at slå ned på andres svagheder og synder, samtidigt med at man minimerer og undskylder sine egne. Jesus vender søgelyset fra andre menneskers liv og begynder at belyse *mit* liv!

Den anden motivering er altså billedet med at have en bjælke i sit øje. Det er jo hykleri at blive oprørt over andres splinter, når man selv går rundt med en bjælke i øjet! Hykleri og selvretfærdighed er det, Jesus kritiserer.

Med en bjælke i øjet får man også problemer med at se den anden person på en korrekt måde. Vores bjælke kommer til at skygge for den anden. Hvad ved vi om det menneskes kampe og vanskeligheder eller om baggrunden for en vis handling eller et vist handlingsmønster? Med en bjælke i øjet bliver vi blinde for mennesket og ser udelukkende det etiske princip. Det resulterer i etik uden empati, moral uden medfølelse.

Konklusionen er dog ikke, at Jesus vil, at den etiske refleksion skal ophøre blandt hans disciple. Heller ikke at vi aldrig må tale med hinanden om, hvad der er rigtigt og forkert. Han slutter jo af med at sige: »[T]ag først bjælken ud af ud af dit eget øje, så kan du se klart nok til at tage splinten ud af din broders øje.« Et andet sted siger han ligefrem: »Hvis din broder forsynder sig, så sæt ham i rette, og hvis han angrer, så tilgiv ham« (Luk 17,3). Og Paulus taler om, at vi både skal »formane og tilrettevise«. ⁸

Vi må lære at føre samtaler om seksualitet i lyset af Jesus. Det betyder at lægge hårdhed og hykleri på hylden, samtidigt med at vi tager sandheden om Guds vilje alvorligt.

8 Tit 2,15, se også 2 Tim 4,2. (Den svenske oversættelse har »opmuntre«, hvor den danske (1992) har »formane«. O.a.)

Men giver det overhovedet mening?

Jeg har alt for ofte hørt den indvending fremført: Folk lever ikke efter etiske normer, mindst af alt på det seksuelle område. Man skaber snarere sine egne normer og lader sig bestemme af følelser og af de muligheder, der nu engang byder sig til fremfor at følge et etisk system eller et sæt regler. Det er nytteløst at undervise andre på et område, hvor de alligevel vil ende med at improvisere.

Det er sandt, at sex i dag er et område med fri improvisation. Og det er også sandt, at mennesker aldrig vil komme til at følge en anbefalet livsstil på en konsekvent måde. Alligevel er jeg ikke enig i indvendingen – og det af to grunde: For det første gælder dette også alle mulige andre etiske områder. Vi underviser om, at man ikke skal slå ihjel, stjæle og lyve, selv om vi godt ved, at disse handlinger fortsat vil blive gjort. Men gennem undervisning om etik og moral begrænser vi de fejlagtige handlingers udbredelse og kan begynde at bevæge os i en anden og bedre retning med en dybere forståelse af, hvad de forskellige handlinger indebærer. At der ikke bliver fred overalt på jorden, betyder ikke, at vi skal ophøre med at kæmpe for freden! For det andet må vi spørge, om det virkelig er sundt, at sex er et område, hvor personlige valg og fri improvisation får lov til at råde uden etiske perspektiver? Næppe. Kapitel 4 til 8, som handler om den seksuelle revolution, viser, at det ikke er tilfældet. Netop fordi vi ikke af os selv lever i overensstemmelse med det gode, skal vi tale om det gode, om hvad der er et godt menneskeligt liv. Vi må ganske enkelt generobre dyderne.
